

ΒΑΡΙΕΤΕ

“ΤΟ ΧΑΛΑΣΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ.”

Δράμα εἰς πράξεις τρεῖς τοῦ κ. Σ. Μελά

Ὁ κ. Μελάς, διὰ τὸν ὁποῖον σμινύεται ἡ νεοτέρη δραματικὴ φιλολογία μᾶς ἔδωκεν ἐφέτος καὶ νέον δραματικὸν ἔργον. — Τὸ «Χαλασμένον σπίτι».

Πάντοτε ὁσάκις ἀγγέλλεται ἔργον τοῦ κ. Μελά με καταλαμβάνει ἕνας ἀόριστος φόβος, μήπως τὸ νέον ἔργον εἶνε κατώτερον τῶν πρώτων, καὶ πάντοτε κατόπιν τῆς παραστάσεως αὐτοῦ αἰσθάνομαι ἀναζούφισιν, διότι ὁρισμένως ὁ κ. Μελάς, ἀνέσχηται σταθερῶς τὰς βαθμίδας τῆς Τέχνης. Ἠθέλησα πολλῶν καὶ ἀνεύρω τὰ αἴτια τοῦ φόβου μου αὐτοῦ καὶ με τὰς ἐρεῦνας τὰς ὁποίας ἔκαμα, ἀνεκάλυψα ὅτι νεοῖα ἀφορμὴ του εἶνε ἡ ἰδέα τοῦ μου καθρώθησε, ὅτι ὁ συγγρα-

φεὺς γράφων τὰ ἔργα του ἀγίνεται ἀπλῶς στὸ μέγεθος του πάλαιτον καὶ ὅτι τοῦ λείπει ἡ βαθειὰ ἐρεῖνη μελέτη, τῶν ἀπαρατήτως ἀπαιτούμενων ἔργων, πρὸς μόρφωσιν καὶ διαπαιδεύωσιν τῆς ἰδιορρύας του. Ὁ κ. Μελάς ἴσως νὰ ἔχη διαβάσει πολλὰ ἀλλὰ μελετήσῃ ὀλίγα καὶ γι' αὐτὸ εἰς ὅλα του τὰ ἔργα βλέπομεν καθαυτὴν τὴν ἐπίδοσιν ὁρισμένων ἔννοιων συγγραφέων ἢ ὁποῖα μάλιστα ἐν δεδομέναις στιγμαῖς μᾶς θυμῶναι. Ἐν πίσῃ ὅμως περιπτώσει μᾶς ἔχει ἀποδείξει μέγιστον σίμησον, ὅτι εἶνε ὁ μόνος Ἕλλην δραματικὸς συγγραφεὺς, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐννοήσῃ τὴν ἀληθινὴν σημασίαν τῆς δραματικῆς τέχνης, καὶ ὁ ὁποῖος μᾶς ἔχει παρουσιάσει τέλεια δραματικά ἔργα καὶ εἰς τὰς λεπτομερείαις των καὶ εἰς τὸ σύνολόν των. Ὅλες ἡ λεπτομέρειαι τῶν ἔργων του εἶνε ἀληθινῆς καὶ συνδεόμεναι τεχνικὰ ἀποτελοῦν ἕνα σύνολον ἰσχυρὸν καὶ ὁμοῖον γραμμῶν με τὴν γραμμὴν τοῦ ποιητοῦ ἐμπνευσμένην ἀπὸ τὴν Ζωὴν τῆς Φύσεως. Τόσων δ' ἐνχρίστον εἶνε νὰ ὁμιλοῦμεν γὰρ τὸν Μελά, ὅσων δυστυχῶς ἐφέτος εἰσέθημεν εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ καταζήνομεν τὰ περισσώτερα τῶν παρουσιασθέντων ἔργων, τὰ ὅποια ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, δέν ἦσαν ἄλλο παρὰ κακὴ δημοσιογραφία καὶ ἀνοστή ρητορικὴ.

Ένας νέος άμαξιάς έπιανερχόμενος στο σπίτι του από την ξαγηνιά με τροφική καρδιά και όφρατα όνειρα για το σπιτιζό του, όλος διάλου ξαγηνιά βρίζεται από έγός σπιτιού ξεχαφιασμένου έντελός και έξαχαστομένου μέχως έγκληματοζότητος. Ο πατέρας του άμαξιάς έπίσης, έπί τή προφάσει, ότι θέλει να εκπέσει κατ'α γοήμα τās τελευταίας θελήσεις του πατέρα του, δήθεν άποταμασθή ότι κερδίζει ο ίδιος και ο άδελφός του, έγός προήγμαι έξοδεσέν τὰ χοήματα στα κατημένα και καταντ'α άλκοολιζός. Έχουν όμως άπόλυτον άνάγκην χοήμάτων πάντοτε, ώθει την γυναϊκά του και ύστερα και την κόρην του προς την έξοφρασιν και ξοδεσέν τὰ έτσι άτίμως κερδίζόμενα χοήματα. Σ' αυτό τον τὸ χαλι έπάνω έρχεται ο γυιός του, ο όποιος βλέπον την βρωμεράν αυτήν θέσιν τον θέλει να σώση τον έλάχιστον την τρελλή μικρή άδελφή του και να σταματήση τὸ κακό έως έδδῶ, και ν' αναλάβη αυτός την διεθυσιν του σπτιού. Γι' αυτό έπιβάλλει την θέλησίν του στον πατέρα του. Άλλά μιὰ ποῦ σήραγ όλοι τον κατήγορο και μ' αυτόν μεγάλωσαν και μ' αυτόν έζησαν, ύπως και ή παραλυτική γιαγιά του είνε αδύνατον να τὸ κατορθώση. Ο πατέρας του βλέποντας ότι θα πάσση ή έξουσία του και μαζί μ' αυτήν θα τοῦ λείφουν και τὰ χοήματα, άποφασίζει να σκοτώση τον γυιό του. Άλλά νέος έξείνος και δυνατός τον σκοτώνει και πανθάνοντας ότι είνε νόθος με μιὰ σπαρακτική κορυγή καρῶς φωνάζει ότι για πρώτη φορά ο μοῦλος παιθαίνει με καρῶ ότι είνε μοῦλος.

Αυτή είχε με μεγάλη συντομία ή έπιπόλαι το
νέο έργο του z. Μελιά. Όλο το έργο απ' άρχης μέ-
χρι τέλους είχε δυνατό. Έίποτε το περιττόν, τίποτε το
φεισίον, αλλά όλα αληθινά και όραία. Ομοιολογου-
μένος πρόλα γ' αποκαλυφθή κανείς από το z. Μελιά.

Έχουμε όμως και μίαν παρατήρησιν να κάνωμεν
εις τον συγγραφέα. Λιανή την παραφρονήν της
της παρουσίσεως ανέλυσε το έργο του εις τας
σημάς της « Έστίας» νομίζω ότι ο ίδιος έγραψε το
αρθρον εκείνο) και επέδειξεν εις τούς αναγνώστας της
δημηφίδος, οί όποιοι είναι και το ζωνόν των πρώτων
παραστάσεων, ότι τα πρόσωπα του έργου είχε σύμ-
βόλια zλπ. Μήπως γὰ να δώση περισσότερο σημα-
σίαν εις το έργο του; Αλλά νομίζομεν ότι ένα έργο
αληθινόν και όραϊόν δεν έχει ανάγκην έποδειξιν
συμβόλιον και άλληγοριών αλλά επιβάλλεται μόνον
του. Και το έργο του αυτό είχε άσχετά μεγάλο γὰ
να μάζ επιβληθῆ μόνον του. Τέτοια σύμβολα; σέ
καίτε έργο μπορεί κανείς να βρῆ, αν θελήσῃ να γυ-
λωρευνήσῃ και αναλύσῃ λεπτομερῶς ένα έργο. Η-
μεῖς δὲν ήθελήσαμεν να λάβομεν απ' όφιν μας τα
σύμβολα αυτά και ήρξέσθημεν εις την ιδιότην μας
αντίληψιν και έντύπωσιν. Καί προς στιγμήν έννοή-
σαμεν ότι εβρέθημεν σέ άλλο μέρος σ' ένα μέρος άνοι-
κτό από όπου έβλέπαμε σ' ένα λυγισμο έπίσθεν, που
εδέσπο, z μια πόλι, ένα πείσιον και μεγαλοεπέ-
κατάλετο άγρίμα, σημενό σ' ένα σιμφοβίατη βιού-
χομο, όπου διαζύνονται γλυμένες, όλοζάθωρος ή
σκιρτές του έργου. Με τή γρημά ζητήσα την παραλντιζή
και η τριασιδομένη που την όδηγοῦσε ή τρελλή. Τόν
άμαξά Τζιτζιζα κοιτώντας το κοιουτσάκι και χτυπόν-
τας την γυναίκα του και την κόρη του που όδηγοῦσε
στό βόρφορο. Και τόν άδειά ό του άμαξά, το Μάγο.
με σταυρωμένα χέρια να κοιτάζῃ το άγρίμα τόν κατά-
λεστο Παπαγεωργίου με ύφωμένα μπράτσια που φο-
νάζει Είμαι Μοῦλος !...Μοῦλος !... »

Μέγροι τοῦδε εἶχομεν μίαν ἀντιπάθειαν διὰ τὸ ἐν γένει παιξίμων τοῦ ζ. Φέροσι, καὶ ἀποροῦσαμεν πῶς εἰθεοσεῖτο ὁ καλλιτέρας τῶν Ἑλλήνων ἠθοποιῶν. Εἶχε ἀλήθεια ὅτι τὸν εἶδομεν ὀλίγας μόνον φορές, ἀλλὰ πάντα εἰς τοὺς ῥόλους του, ὡς π. γ. ὡς χρηματιστὴν εἰς τὸ *les affaires sont les affaires* τοῦ *Mirbeau* ὡς ἀμειβῶν *Νέντσι* τοῦ *Χάουπτριαν* κλπ. Εἰς τὸ ἔργον τοῦ ζ. Μετὰ μὲν ἀπεκατέθη ὅλη ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ ταίαντον του καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι σπανίως ἀτηλάττωσεν τοιαύτην καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν καὶ εἰθανμίσαμεν τοιαύτην ἐποχοποιτικὴν τέχνην, ὡς ἡ τοῦ Φέροσι ὡς ἀμειβῶν *Τζιτζια*. Ὁ ζ. Φέροσι εἶνε ἀναντιρροήτος ὁ καλλιτέρας Ἑλλήνων ἠθοποιῶν. ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξοικονομία ναυπηγοῦσετο εἰς ὁμοιωμένα μόνον ἔργα.

Ἡ πρώτη τοῦ «*Χαίμασι*» ὀλιγοῦ ἦσαν ἀληθινὰ ἀποκαταστατικὴ βραδευά. Μιὰ ἠθοποιῶς ἀσήμαντος ἄλλως τε ἔως τότε, μ' ὅλα τ' ἀγαθήματα τοῦ ζ. Κολλο-

σοτρόνη, τοῦ συγγραφέως τῶν ἀπροσῆτων τῆς ἀπογραφῆς φανεροῦθηκε ὡς ἀληθινὴ καλλιτέχνης. Ἀν ἐνθυμούμεθα, ἔως τότε να εἶχομεν ἰδεῖ, Ἑλληνίδα ἠθοποιῶν να παιξῆ τόσον ἀληθινὰ καὶ ζωντανὰ τὴν μεθεσμένη.

ΒΑΡΙΕΤΕ